

Tina Konec, Maess Anand

Risba kot organizem

KiBela / MMC KIBLA

10. 5.–8. 6. 2019

Razstava je zasnovana kot pogovor med dvema risarkama, ki izpostavljata risbo kot živ organizem znanstvenega in emocionalnega raziskovanja, ki jo razvijata do likovnega vrhunca. Predstavljata opus risb, ustvarjen na tradicionalen, analogen način, pri čemer še zmeraj ohranjata edinstvenost izvedbe.

Umetnici delujeta v istem mediju; skupno jima je tudi upodabljanje mikro-kozmosa celic ali kristalov. Maess tako upodablja mikro svet človeka v boju s smrtjo, medtem ko Tina predstavlja kontrast različnih mikro življenj v svetu narave. Maessine risbe rakastih obolenj so izrazito ekspresivne, z uporabljenimi močnimi rdečimi odtenki, ki nas že z distance opozarjajo na potencialno realnost nevarnosti. Risba Tine Konec je, na drugi strani, monokromna in s tem tudi nežnejša, izvedbeno pa vzbuja vtis prostorskega lebdenja.

Poljska umetnica **Maess Anand** se je z risbo naslonila na tematiko bolezni sodobnega časa, na malignom oziroma rak, ki v enaindvajsetem stoletju – kljub konstantnemu razvoju medicine – ostaja ena najbolj smrtonosnih bolezni. Najstarejši dokumentirani primeri rakastih obolenj sicer segajo v čas Starega Egipta, Hipokrat pa je bolezen prvi poimenoval "karkinos", saj je med zdravljenjem naletel na primere tvorb, ki so ga zaradi številnih žil spominjale na rakove klešče.

Medicinsko malignom predstavlja rezultat neželenih mutacij pri delitvi celic; značilen je nenadzorovani razrast spremenjenih, "rakavih" celic, kar posledično onemogoča nastanek zdravih, za obnavljanje tkiv in za splošno ohranjanje zdravega organizma nujnih celic. Umetnica je cikel risb poimenovala **Nenormalni rezultati (Abnormal results)**. Prikazujejo mutacije celic v oblikah rakastih tvorb, malignih tumorjev, zasevkov ali metastaz, ki se neurejeno delijo ter nenadzorovano razraščajo.

Malignomske celice lahko sicer opazujemo s pomočjo mikroskopa, danes nadgrajenega tudi s programsko opremo za dvodimenzionalno vizualizacijo in za 3D modeliranje. Z aplikacijo znanstvenega pristopa, ki ga Anandova s pridom uporabi, namreč razmišlja o načinih, kako se lahko nekaj takega, kot je rak, ki je bistveno vezan na individuum, na posamezno telo oziroma organizem, obravnava kot "enkratni digitalni medijski dogodek", viden le z uporabo naprednih sodobnih tehnologij.

Umetnične risbe tako implicirajo organizme, napadene z rakom. Implicirajo, ker te podobe v resnici za prosto oko ne obstajajo in jih v naravi ni mogoče videti: nastajajo izključno z uporabo občutljivih tehnik za manipulacijo zvoka, temperaturnih meritev in rentgenskih žarkov. Na papir ustvarja v akvarelni tehniki ter z barvnimi črnilnimi peresniki, celoten proces pa se naslanja najprej na klasično oblikovanje risbe v smislu umetniškega objekta, hkrati pa z uporabo računalniško obdelanih podatkov risbo plasti in jo približuje znanstveni vivisekciji. Za določanje perspektive uporablja 3D programe (ki se sicer uporabljajo v oblikovanju ali arhitekturi), kar izrabi za preizkušanje različnih perspektiv, ki seveda omogočajo tudi ustvarjanje novih oblik.

Uporabi sodobnih tehnologij navkljub želi Anandova ohraniti unikatnost in neponovljivost geste človeške roke: hoče, da so risbe natančne, organske, ne pa mehanične ali celo mehanicistične. Umetnica kontemplira o nedavnih odkritjih v zdravljenju rakavih obolenj, ki mu zoperstavlja populistični diskurz o raku, ki ga je poln internet.

Risbe in študije so naslovljene po stadijih rakastih celic. Stopamo, hote in zavestno, v svet onkologije: polje metastaz, histopatoloških ugotovitev ali histopatoloških izvidov, zgodnjih razvojnih stopenj, duktalnega karcinoma ter trombocitopenije, vse to z namenom, da se soočimo z najbolj nepričakovano

obravnavo neke bolezni, ki stavi na čustva onkraj neusmiljene realnosti in ki hoče biti zato najprej estetska, nato raziskovalna, da bi šele na stopnji neposrednega soočenja z umetniškim delom, torej s konkretno risbo, publika prestopila prag nekega občega nelagodja in umetniško delo tudi začutila.

Ena od risb, naslovljena **Čudovite stvari so na poti**, je, denimo, namenjena znani poljski kiparki Alini Szapocznikow (1926–1973), ki je preživela holokavst, kasneje pa je umrla zaradi raka na dojki. Po diagnozi je tudi Alina pričela z izdelovanjem "tumorske" skulpture z uporabo smole, gaze, zmečkanih časopisov in fotografij, torej plasti različnih materialov, kar replicira prakso Maess Anand. Umetnico tako zanima predvsem izkušnja med fizičnim in čustvenim ravnotežjem med boleznijo in zdravjem: tisti neponovljivi "dogodek", ki s transformacijo človeka ne le na biološki, temveč tudi na psihološki ravni, ostaja združitveni moment vizualnih dejstev in ekspresivnih podob umetnice.

Umetnica **Tina Konec** zaključuje podiplomski študij na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Kot pravi, ustvarja, odkar pomni; risba je že od zgodnjih začetkov njen priljubljen medij, kar ostaja še danes. Umetnica je ljubiteljica narave, kar gotovo ni naključno: tudi sama prihaja iz ruralnega okolja, navdih vidi in začuti v naravi, ki ji predstavlja univerzum občin form ter večno aktualnost ponavljanja naravnih oblik, najsibo v mikro- ali v makro svetu.

Pričela je z umetniškim raziskovanjem dreves, s krošnjami, vejami, nadaljevala je s kristali, fraktali, ki pa so še vedno ohranjali podobe krošenj, za katere je šele naknadno opazila, da nezavedno izvirajo iz njenega domačega okolja, obdanega z iglavci, borovci in cipresami. Navdihuje jo tudi abstraktna fotografija: v objektiv lovi izbrane poglede na drevesne krošnje, formulirane kot izseke, ki vsakič znova zadobijo abstrahirano formo, neko ponavljajočo se univerzalnost oblike. Naravne tvorbe in fizikalni fenomeni so dejanski in ne neka abstraktna fiktivnost – univerzalnost forme abstrahira od vsebine, s čimer postane takorekoč brez-prostorska in brez-časna, pravi umetnica. Hkrati doda, da rada sliši, ko ji ljudje povedo, da jih njene risbe spominjajo na vesolje, gube na dlaneh, vodne tokove, oblake, meglice, razne pojave v naravi. Njen motiv sicer ostaja enak, a ga z vsakim novim opusom nadgrajuje, tako likovno kot tudi emotivno. Zaključek nekega ustvarjalnega cikla ostaja nepredvidljiv in se navadno zaključni šele, ko umetnica začuti klic nove serije risb.

Tina Konec ustvarja serije risb, ki jih nepretrgoma nadgrajuje z dejanskim opazovanjem drevesnih krošenj – ali v jutranji megli ali v večernem mraku – kar beleži še s fotografijami, ki jih nato v podobah reprezentira kot kristalizacijo univerzalnih form. Prav to sintetiziranje individualnega v obče, prepoznavanje gozda med množico posameznih dreves, torej forme onkraj zgolj vsebine, kar privede v svoji ekstremni fazi celo do ikonografije, simbolične upodobitve neke univerzalne oblike. Proces nastajanja risbe je dolgotrajen, meditativen ter intimen, tudi zato v njenih podobah opazujemo red, ravnotežje in sožitje upodobljenih oblik.

Najbolj jo navdihuje minimalnost sredstev, ki so potrebna za končni umetniški presežek. Univerzalnost risbe je od nekdaj prav v tem, da je prosta vseh omejitev. Na videz preprosta in docela bazična tehnika tuša in/ali svinčnika na papirju kljub svoji tradicionalnosti v sebi še vedno skriva potencial za inovacije, kar nenazadnje potrjuje umetnostna zgodovina z množico umetnikov, ki so risbi posvečali izrazito pozornost. Svinčnik ali tuš omogočata minimalizem barv, hkrati pa še vedno ustvarjata močan vizualni učinek. Svinčnik daje kovinski odsev in svetel kontrast, tuš pa poudarja monokromnost risbe in dodaja ploskovnost.

Vse risbe Tine Konec temeljijo na črtah, ki so temelj vsake podobe. Poleg likovnega artikuliranja narave v risbah raziskuje tudi odnos med pozitivom in negativom, tudi z aplikacijo fotografskih materialov in metod, zanima jo tudi razmerje med polnostjo in praznino. Tehniki dograjuje še z raznolikostjo upodobitvenih formatov, odsotnost okvirjev pa ji omogoča še dodatno fleksibilnost univerzalne oblike in s tem izstop iz konceptualističnega formalizma. Navsezadnje risbe omogočajo tudi neskončnost prostorskih postavitev in tako vpeljujejo še dodano vrednost vizualnega učinka, presenečenje.

V lanskem letu je umetnica odkrila še paus papir, katerega poroznost ji je omogočila, da je njena risba postala še bolj čista. Paus kot tak dodaja transparentnost postavitve in ustvarja učinek zamegljenosti, pač v smislu reprezentacije naravnih pojavov, denimo jutranje rose ali jesenske megle. Plastenje paus papirja omogoča tudi neskončno število variacij in kombinacij postavitev v galerijskem prostoru, kar umetnica odlično izkorišča, saj ji za upodabljanje mikrosвета, kristaliziranih celic ali mineralov, predstavlja raziskovalni laboratorij, v katerega nas (izjemoma) vabi. Kristalizacija kot proces, v katerem so osnovni delci na določen način usklajeni v prostoru, ustvarja značilno strukturo, v naravi pa se ob prehajanju snovi med agregatnimi stanji lahko oblikuje na najrazličnejše načine, čemur v svoji risbi sledi tudi umetnica. Gledalec je tako soočen z občutkom potapljanja v prostor, katerega mehkobne oblike ga le še dodatno sproščajo.

Na razstavi **Risba kot organizem** smo priča delom dveh mladih, večkrat nagrajenih umetnic – risark, ki sta se zavestno odločili, da 'trmasto' vztrajata pri razvoju in nadgrajevanju klasične risbe. Maess Anand se poslužuje sodobne tehnologije, s pomočjo katere pridobiva več prostorski in dostop do sicer prostemu očesu nevidnih mikrovlak, medtem ko Tina Konec z uporabo fotografske predloge oblikuje risbo minimalistično, s tradicionalno tehniko risanja s črtami.

Maessova s svojim delom opozarja tudi na izrazito segregacijsko dojetje koncepta življenja, ki se v primeru bolnih bistveno razlikuje od tistega, ki ga živijo in dojemajo zdravi. V primeru obolelih za rakom je to razmerje še bolj zapleteno, predvsem zaradi še zmeraj nejasne ('vague') terminologije zdravljenja in posledično ozdravelosti. Umetničin cilj je kartezijanski: gre za poskus približevanja razumevanja sicer strašljive stvarnosti z uporabo umetniške moči predstavljanja, za poskus prestopljanja totranskosti z interdisciplinarno adaptacijo stvarnosti.

Delo Tine Konec zaznamuje na eni strani navdušenje nad kozmičnim stvarstvom in sublimnim spoznanjem fragmentarnosti in s tem neskončnosti oblik vesolja. Njeno ustvarjalno izhodišče predstavljajo resda raznolike oblike, ki spominjajo na drevesna debla ali razvejane krošnje dreves, ki pa onkraj formalne zamejenosti, za kar poskrbi abstraktna bela ali temna risarska podlaga brez okvirja, sproščena povednosti, šele zares oživijo. Oblika postane takorekoč otipljiva, oplemenitena z meditativno intuicijo pa v celoti vzpostavlja še socialno, največkrat intimno dimenzijo.

Nina Jeza, Artists&Poor's

Življenjepis in o umetnicah

Tina Konec (1992) je leta 2015 diplomirala iz slikarstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani pri profesorju Zmagu Lenárđiču. Na isti ustanovi zaključuje podiplomski študij slikarstva pod mentorstvom Tuga Šušnika. Od leta 2017 je imela več samostojnih in skupinskih razstav doma in v tujini, samostojno se je predstavila v Bežigradski galeriji 1, Ravnikar Gallery Space, Galeriji Insula, Kvartirni hiši in Galeriji Fonticus (Hrvaška). Leta 2018 je prejela najvišjo nagrado – grand prix 53. mednarodnega slikarskega Ex-tempora Piran in najvišjo nagrado 25. mednarodnega slikarskega Ex-tempora v Grožnjanu.

Pri njenem delu se prepleta več komponent, ki vse hkrati konstruirajo končni videz ustvarjenega. Izbran medij, risbo, gradi do mere, da postane samostojno zaključeno likovno delo. Osrednji motiv – drevesa, bolj ali manj abstrahira, a vedno ostaja hkrati na polju figuralike in abstrakcije. Drevesa so le izhodiščni motiv, preko katerega skuša doseči vse ostale naravne forme iz mikro in makro sveta, s čimer želi dokazati, da je na svetu vse prepleteno med sabo. Veliko interpretacije prepušča tudi samim gledalcem. Z risbami se dotika vprašanj razmerij med polnostjo in praznino, med pozitivom in negativom, med abstraktnim in figuralnim, svetlim in temnim, organskim in geometričnim ... Dela vedno ustvarja v serijah, ki se ne kažejo le v sorodnosti tehnične izvedbe, ampak tudi v načinu postavitve. Slednja je vedno fluidna, definira jo delo samo, razstavni prostor in trenutne tendence. Možnosti postavitve je nešteto, s čimer delo nikoli ni v celoti zaključeno in izpovedano do konca. Velik pomen pa daje tudi sami tehnični izvedbi, pri čemer želi s čim bolj enostavnimi sredstvi doseči nove efekte.

Tina Konec, Maess Anand: Risba kot organizem

KiBela / MMC KIBLA

10. 5.–8. 6. 2019

Odpri razstave v petek, 10. maja 2019, ob 19. uri.

Razstava je na ogled do 8. junija 2019.

MMC KIBLA / KiBela, Ulica kneza Koclja 9, Maribor

Odpri od ponedeljka do petka, od 9. do 22. ure, v soboto od 16. do 22. ure.

Maess Anand je poljska umetnica, ki deluje v Varšavi. Zaključila je magisterij na Akademiji za likovno umetnost v Varšavi ter kasneje prejela štipendijo, ki jo podeljuje Escola Superior de Artes e Design iz Porta na Portugalskem. Leta 2012 je bila nominirana za glavno nagrado tekmovanja FID Prize Paris, leta 2013 pa se je uvrstila v ožji izbor za mednarodno nagrado Strabag International Art Award na Dunaju v Avstriji. Med drugim je razstavljala v/na: Plumba Contemporary Art, Porto (2006), Residencia Corazón, La Plata, Buenos Aires (2008), Museo di Santa Cecilia, Rim (2010), CCA Ujazdowski Castle, Varšava (2010), Program Gallery, Varšava (2011), Wrocław Contemporary Museum (2013), Galeria Miejska Arsenal, Poznan (2013), BWA Sokół in Nowy Sacz (2013), The Starak Family Foundation, Varšava, Drawing Center New York (2014), Polish Institute, Budimpešta (2015), Kasia Michalski, Varšava (2015), Trestle Gallery, New York (2016) ter Biennale de la Biche, Guadeloupe (2017). Njene risbe so bile objavljene v: Vice Magazine, FUKT Magazine for Contemporary Drawing ter The Lancet Oncology. Izbor rezidenc: Leipzig International Art Programme (2014), Virginia Center for Creative Arts (2017) ter The Corporation of Yaddo (prihajajoča). Skupaj z Alexom Urso je bila kuratorica dogodka Biennale de La Biche, najmanjšega bienala na svetu, ki poteka na majhnem zapuščenem otoku v bližini Guadeloupeja. Recenzije so bile objavljene v revijah The Guardian, Hyperallergic, Artnet, Art Review in Observer (2017).

Dela Maess Anand raziskujejo organizme, ki jih je napadel rak. Z uporabo znanstvenih podatkov in pripomočkov, računalniških podatkovnih baz, mikroskopov, histopatoloških izvidov, Kaplan-Meierjeve krivulje ter 2D in 3D modeliranja, umetnica združuje vizualne podatke o raku v ekspresivne podobe z namenom, da ustvari nekaj smiselnega in čustveno navdihujočega. Zanima jo tako fiziološki odziv telesa, kakor tudi mentalna stanja, ki jih takšno trpljenje proizvede. Natančneje, osredotoča se na to, kako bolezen vpliva na življenja obolelih in njihovih bližnjih (posebej jo zanima, kako se pri obolelih za rakom spremeni dožemanje časa), kako se spreminjajo telesna tkiva, ki jih je prizadel rak ter kako prelomna odkritja v onkološkem zdravljenju vplivajo na način dožemanja raka v naši kulturi.